

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

miejsce
na naklejkę
z kodem

 dysleksja

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 13 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i numer PESEL.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Odpowiada im następujący układ na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybrałeś odpowiedź A:

■	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełnić błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź.

○■	B	C	■
----	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

KWIECIEŃ 2010

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Tekst I

Król Salomon był synem Dawida. Umocnił państwo izraelskie. Rozwinął handel i zreorganizował armię. Swoją dwór uczynił ośrodkiem kultury. Zasłynął jako sędzia. Pewnego razu przyszedł do niego dwie kobiety, aby rozsądził ich spór.

Jedna z kobiet powiedziała: „Litości, panie mój! Ja i ta kobieta mieszkamy w jednym domu. Ja porodziłam, kiedy ona była w domu. A trzeciego dnia po moim porodzie ta kobieta również porodziła. Byłyśmy razem. Nikogo innego z nami w domu nie było, tylko my obydwie. Syn tej kobiety zmarł [...]. Wtedy pośród nocy wstała i zabrała mojego syna od mego boku, kiedy twoja służebnica spała, i przyłożyła go do swoich piersi, położywszy przy mnie swego zmarłego syna. Kiedy rano wstałam, aby nakarmić mojego syna, patrzę, a oto on martwy! Gdy mu się przyjrzałam przy świetle, rozpoznałam, że to nie był mój syn, którego urodziłam”. Na to odparła druga kobieta: „Wcale nie, bo mój syn żyje, a twój syn zmarł”. Tamta zaś mówi: „Właśnie, że nie, bo twój syn zmarł, a mój syn żyje”. I tak wykrzykiwały wobec króla. Wówczas król powiedział: „Ta mówi: To mój syn żyje, a twój zmarł; tamta zaś mówi: Nie, bo twój syn zmarł, a mój syn żyje”. Następnie król rzekł: „Przynieście mi miecz!”. Niebawem przyniesiono miecz królowi. A wtedy król rozkazał: „Rozetnijcie to żywe dziecko na dwoje i dajcie połowę jednej i połowę drugiej!”. Wówczas kobietę, której syn był żywy, zdjęła litość nad swoim synem i zawołała: „Litości, panie mój! Niech dadzą jej dziecko żywe, abyście go tylko nie zabijali!”. Tamta zaś mówiła: „Niech nie będzie ani moje, ani twoje! Rozetnijcie!”. Na to król zabrał głos i powiedział: „Dajcie tamtej to żywe dziecko i nie zabijajcie go! Ona jest jego matką”.

Kiedy o tym wyroku sądowym króla dowiedział się cały Izrael, czcił króla, bo przekonał się, że jest obdarzony mądrością Bożą do sprawowania sądów.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań-Warszawa 1990.

Zadanie 1. (0-1)

Stary Testament jest świętą księgą

- A. żydów i muzułmanów.
- B. chrześcijan i żydów.
- C. muzułmanów i chrześcijan.
- D. żydów i buddystów.

Zadanie 2. (0-1)

Z tekstu I wynika, że król Salomon był człowiekiem

- A. gwałtownym.
- B. okrutnym.
- C. roztroptym.
- D. wyrozumiałym.

Zadanie 3. (0-1)

Matka, którą król uznał za prawdziwą, zdecydowała się oddać swoje dziecko, ponieważ

- A. bała się o życie syna.
- B. lękała się gniewu króla.
- C. obawiała się zemsty fałszywej matki.
- D. nie wierzyła w korzystny dla siebie wyrok.

Zadanie 4. (0-1)

Dlaczego wydanie wyroku było dla Salomona trudne?

- A. Miał dwie sprzeczne wersje zdarzeń.
- B. Obie matki mówiły nieprawdę.
- C. Jedno z zeznań było dokładniejsze.
- D. Obie matki mówiły prawdę.

Zadanie 5. (0-1)

Mądrość Salomona polegała na tym, że

- A. respektował tradycje ludu Izraela.
- B. utrzymał raz wydany rozkaz.
- C. spełnił żądanie rzekomej matki.
- D. przewidział reakcję prawdziwej matki.

Zadanie 6. (0-1)

Wyrażenie „salomonowy wyrok” oznacza decyzję

- A. sprawiedliwą, choć czasem zaskakującą.
- B. pochopną i okrutną.
- C. odważną, ale niekiedy niesprawiedliwą.
- D. natychmiastową i nieodwoalną.

Tekst II

Jurand ze Spychowa był rycerzem znanym ze swej siły i męstwa. Mścił się okrutnie na Krzyżakach, którzy zabili mu żonę. W odwecie Krzyżacy porwali jego córkę Danusię. Udał się po nią do zamku krzyżackiego w Szczytnie, gdzie został upokorzony i okrutnie okaleczony przez zakonnik krzyżackiego Zygfrйда. Oślepieno go, pozbawiono języka i prawej dłoni. Nie udało mu się odzyskać córki. Po wypuszczeniu z lochu spotkał przypadkiem Maćka z Bogdańca i Jagienkę, którzy odwieźli go do domu w Spychowie.

Przy krześle stał stół, a na nim krucyfiks, dzban z wodą i bochen czarnego chleba z utkwioną w nim mizerykordią, czyli groźnym nożem, którego rycerze używali do dobijania rannych.

– Jest tu Hława – ozwała się wreszcie słodkim głosem Jagienka – chcecie-li go wysłuchać?

Skinął głową na znak zgody, więc Czech rozpoczął [...] opowiadanie [...]. Ponurej tej opowieści towarzyszył nie mniej posepny pomruk zapowiadającej się burzy. [...] Jurand słuchał opowiadania bez jednego drgnienia i ruchu, tak że obecnym zdawać się mogło, iż jest pogrążony we śnie. Słyszał wszystko jednak i rozumiał wszystko, bo gdy Hława zaczął mówić o niedoli Danusi, wówczas w pustych jamach oczu zebrały się dwie wielkie łzy i spłynęły mu po policzkach. Ze wszystkich ziemskich uczuć pozostało mu jeszcze jedno tylko: miłość do dziecka.

Potem sinawe jego usta poczęły poruszać się modlitwą. Na dworze rozległy się pierwsze, dalekie jeszcze grzmoty i błyskawice jeły kiedy niekiedy rozświecać okna. On modlił się długo i znów łzy kapały mu na białą brodę. [...]

Na koniec stary Tolima, prawa Jurandowa przez całe życie ręka, rzekł:

– Stoi przed wami, panie, ten piekielnik, ten wilkołak krzyżacki, który katował was i dziecko wasze; dajcie znak, co mam z nim uczynić i jak go pokarać?

Na te słowa przez oblicze Juranda przebiegły nagle promienie – i skinął, aby mu przywiedziono tuż więźnia.

Dwaj pachołkowie chwycili go w mgnieniu oka za barki i przywiedli przed starca, a ów wyciągnął rękę, przesunął naprzód dłoń po twarzy Zygryda [...], następnie opuścił ją na piersi Krzyżaka, zmacał skrzyżowanie na nich ramion, dotknął powrozów – i przymknąwszy oczy, znów przechylił głowę.

Obecni mniemali, że się namyślał. Ale cokolwiek bądź czynił, nie trwało to długo, gdyż po chwili ocknął się – i skierował dłoń w stronę bochenka chleba, w którym utkwiona była mizerykordia.

Wówczas Jagienka, Czech, nawet stary Tolima i wszyscy pachołkowie zatrzymali dech w piersiach. [...] Ale on, ująwszy w połowie nóż, wyciągnął wskazujący palec do końca ostrza, tak aby mógł wiedzieć, czego dotyka, i począł przecinać sznury na ramionach Krzyżaka.

Zdumienie ogarnęło wszystkich, zrozumieli bowiem jego chęć – i oczom nie chcieli wierzyć. Tylko ksiądz Kaleb począł pytać przerywanym przez niepohamowany płacz głosem:

– Bracie Jurandzie, czego chcecie? Czy chcecie darować jeńca wolnością?

– Tak – odpowiedział skinieniem głowy Jurand.

Coraz częstsze błyskawice rozświecały okna, burza była bliżej i bliżej.

Henryk Sienkiewicz, *Krzyżacy*, Warszawa 1982.

Zadanie 7. (0-1)

Decyzja o uwolnieniu więźnia przez Juranda świadczy o jego

- A. odwadze.
- B. miłosierdziu.
- C. rozsądku.
- D. przebiegłości.

Zadanie 8. (0-1)

Uczynek Juranda jest zgodny z biblijnym nakazem

- A. *Nie wydasz wyroku śmierci na niewinnego i sprawiedliwego.*
- B. *Oko za oko, ząb za ząb.*
- C. *Niech wasza mowa będzie: Tak, tak, nie, nie.*
- D. *Nie daj się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwyciężaj.*

Zadanie 9. (0-1)

Dla uczestników wydarzenia decyzja Juranda była

- A. przewidywalna.
- B. nieodpowiedzialna.
- C. zaskakująca.
- D. uwłaczająca.

Zadanie 10. (0-1)

W tekście II potęgowaniu napięcia służy m.in. opis

- A. postaci jeńca.
- B. bochenka chleba.
- C. zjawiska przyrody.
- D. reakcji Jagienki.

Zadanie 11. (0-1)

Nazwanie Tolimy *prawa Jurandowa przez całe życie ręka* oznacza, że był on osobą

- A. bez której Jurand nie mógł się obejść.
- B. która musiała podporządkować się Jurandowi.
- C. którą dano pod opiekę Jurandowi.
- D. której Jurand okazywał szczególny szacunek.

Zadanie 12. (0-1)

W XIII i XIV w. państwo krzyżackie rozwinęło się głównie w następstwie

- A. oddania się mieszkańców Prus i terenów z nimi graniczących pod opiekę Krzyżaków.
- B. pokojowych negocjacji Krzyżaków z książętami piastowskimi Pomorza.
- C. ekspansji Krzyżaków na terytorium Prusów oraz ziemie polskie i litewskie.
- D. zawarcia przymierza między Zakonem i Stolicą Apostolską.

Zadanie 13. (0-1)

Krzyżacy byli zakonem

- A. kontemplacyjnym.
- B. pustelnicznym.
- C. żebraczym.
- D. rycerskim.

Tekst III

ŻOŁNIERZE SIŁ ZBROJNYCH KRAJU!

Postępująca szybko ofensywa sowiecka doprowadzić może do zajęcia w krótkim czasie całej Polski przez Armię Czerwoną. Nie jest to jednak zwycięstwo słusznej sprawy, o którą walczyliśmy od roku 1939. W istocie bowiem – mimo stwarzanych pozorów wolności – oznacza to zamianę jednej okupacji na drugą [...].

Obecne zwycięstwo sowieckie nie kończy wojny. Nie wolno nam ani na chwilę tracić wiary, że wojna ta skończyć się może jedynie zwycięstwem słusznej Sprawy, tryumfem dobra nad złem, wolności nad niewolnictwem.

Żołnierze Armii Krajowej!

Daję Wam ostatni rozkaz. Dalszą swą pracę i działalność prowadźcie w duchu odzyskania pełnej niepodległości Państwa i ochrony ludności polskiej przed zagładą. Starajcie się być przewodnikami Narodu i realizatorami niepodległego Państwa Polskiego. W działaniu każdy z Was musi być dla siebie dowódcą. W przekonaniu, że rozkaz ten spełnicie, że zostaniecie na

zawsze wierni tylko Polsce, oraz by Wam ułatwić dalszą pracę – z upoważnienia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zwalnim Was z przysięgi i rozwiązuję szeregi AK.

W imieniu służby dziękuję Wam za dotychczasową ofiarną pracę.

Wierzę głęboko, że zwycięży nasza Święta Sprawa, że spotkamy się w prawdziwie wolnej i demokratycznej Polsce.

Niech żyje Wolna, Niepodległa, Szczęśliwa Polska.

Rozkaz gen. Leopolda Okulickiego do żołnierzy Armii Krajowej, [za:] Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945, t. V, Londyn 1981.

Zadanie 14. (0-1)

Czego dotyczył ostatni rozkaz gen. Okulickiego?

- A. Rozwiązania Armii Krajowej.
- B. Rozpoczęcia walki zbrojnej z nowym okupantem.
- C. Podjęcia współpracy z wkraczającą Armią Czerwoną.
- D. Rezygnacji z celów postawionych na początku wojny.

Zadanie 15. (0-1)

Dramatyzm decyzji gen. Okulickiego wynikał z tego, że musiał

- A. odrzucić wizję wolnej, niepodległej Polski.
- B. rozwiązać armię, mimo że nie osiągnęła zwycięstwa.
- C. podjąć współpracę z wrogiem.
- D. rozpocząć nierówną walkę zbrojną z nowym okupantem.

Zadanie 16. (0-1)

General Okulicki wydał cytowany rozkaz, gdy Armia Czerwona

- A. wkraczała do Polski we wrześniu 1939 r.
- B. zbliżała się do granic Rzeczypospolitej w 1943 r.
- C. zatrzymała się na wschód od Wisły w połowie 1944 r.
- D. przejmowała kontrolę nad ziemią polskimi w 1945 r.

Zadanie 17. (0-1)

Autor tekstu III używa trybu rozkazującego, ponieważ

- A. nie ma zaufania do swoich żołnierzy.
- B. wymaga od odbiorców określonego działania.
- C. chce poinformować żołnierzy o zaistniałej sytuacji.
- D. wyczerpał inne możliwości oddziaływania na odbiorcę.

Tekst IV

Hobbit Sam towarzyszy Frodowi w wyprawie mającej na celu zniszczenie Pierścienia Władzy, w którym jest zaklęta moc Saurona (Złego). Frodo zostaje obezwładniony jadem pajęczycy i wydaje się martwy.

Kiedy [Sam] się ocknął, dookoła było ciemno, lecz w żaden sposób nie potrafiłby powiedzieć, ile upłynęło minut lub godzin. [...]

– Co robić? Co robić? – powtarzał gorączkowo. [...] – Ale co mogę uczynić? Przecież nie wrócę do domu, zostawiając tutaj martwego imię Froda bez pochówku. A może powinienem iść dalej? Dalej? – Sam zamilkł, na moment sparaliżowany niepewnością i trwogą, a potem powtórzył niepewnie: – Dalej? Ja? A jego tu zostawić?

Czas płynął, a on tak trwał szarpany rozterkami. Usiłował znaleźć w sobie dość sił, by odejść i rozpocząć długą samotną wędrówkę – w poszukiwaniu pomsty. Potem przyszło mu do głowy, że dla takiego celu nie warto ruszać w drogę, pozostawiając tu pana.

– Więc co? Mam sam iść do Szczelin Zagłady i dokonać tego wszystkiego? Przecież muszę wtedy wziąć od niego Pierścień, który Rada tylko jemu dała! – Ale i tym razem odpowiedź natychmiast rozbrzmiała w jego głowie: „Rada po to przydała mu towarzysza, aby pomóc w wykonaniu misji. A ty jesteś już ostatnim z Bractwa. Zadanie musi zostać wykonane”. [...]

– Dobrze, już dobrze, rozumiem, że muszę coś postanowić. Nie ma czasu do stracenia, bo zwłoka również oznacza klęskę. Wojna się rozpoczęła, a przypuszczam, że od początku toczy się po myśli Złego. [...] Pozostaje więc już tylko brać To i ruszać – Sam westchnął głęboko. – I tak muszę zrobić!

Kiedy wspiął się na szczyt schodów, miał wreszcie przed sobą przełęcz. – Podjąłem decyzję – powtarzał sobie wielokrotnie, ale upór, z jakim to zrobił, w niczym nie zmieniał faktu, iż oto działał na przekór swojej najgłębszej naturze. [...] Odwrócił się znowu, a pierwsze jego kroki, które postawił, były najtrudniejsze w całym jego dotychczasowym życiu.

J.R.R. Tolkien, *Władca Pierścienia. Dwie wieże*, Poznań 1977.

Zadanie 18. (0-1)

W którym zdaniu jest opisany stan duchowy Sama przed podjęciem przez niego decyzji o zastąpieniu Froda?

- A. *Kiedy się ocknął, dookoła było ciemno.*
- B. *Czas płynął, a on tak trwał szarpany rozterkami.*
- C. *Kiedy wspiął się na szczyt schodów, miał wreszcie przed sobą przełęcz.*
- D. *Kroki, które postawił, były najtrudniejsze w całym jego dotychczasowym życiu.*

Zadanie 19. (0-1)

Sam podjął decyzję powodowany

- A. *żądzą zdobycia sławy.*
- B. *pragnieniem przejęcia władzy.*
- C. *chęcią wywołania wojny.*
- D. *potrzebą wypełnienia misji.*

Zadanie 20. (0-1)

Sam podjął decyzję w wyniku

- A. strachu przed siłą Złego.
- B. nacisku ze strony Rady.
- C. rozmowy z samym sobą.
- D. tęsknoty za domem.

Zadanie 21. (0-2)

W podanym tekście zastąp rozważania bohatera narracją w 3. osobie liczby pojedynczej. Użyj zdań oznajmujących.

Ale co mogę uczynić? Przecież nie wrócę do domu, zostawiając tutaj martwego imć Froda bez pochówku. A może powinienem iść dalej?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0-4)

Streść w 4-5 zdaniach tekst I (pomiń wstęp wydrukowany pochyłą czcionką).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gustave Doré, *Sąd Salomona*, [za:] www.creationism.org/images/DoreBibleIllus/dore_pl.htm

Zadanie 23. (0-1)

Podaj sposób, w jaki artysta wyróżnił na obrazie postać Salomona.

.....

Zadanie 24. (0-1)

Napisz, jaką funkcję pełni światło na ilustracji Gustave'a Dorégo.

.....

.....

Zadanie 25. (0-1)

Wyjaśnij, na czym polega kontrast w sposobie przedstawienia przez artystę dwóch matek.

.....

.....

.....

Tekst V

Ciężar

Miałem pleciony kosz,
Chciałem weń włożyć owoce,
By je przechować na zimę,
A może miał to być chleb.

W nocy ktoś włożył mi w kosz kamienie,
Ciężkie i twarde,
Które nie miały posłużyć nikomu,
Tylko obarczyć mi grzbiet.

Lecz wezmę ten kosz na plecy,
Poniosę te kamienie,
Poniosę je do końca,
Aż tam.

Leopold Staff, *Wiersze zebrane*, t. V, Warszawa 1955.

Zadanie 26. (0-1)

Co w wierszu symbolizują kamienie?

.....

Zadanie 27. (0-1)

Poniosę je do końca.

Aż tam.

Co w wierszu oznaczają podkreślone wyrażenia?

.....

Zadanie 28. (0-4)

Wymień trzy różne sposoby legalnego wpływania obywateli na decyzje władz gminy. Oceń, który jest najbardziej, a który najmniej skuteczny. Uzasadnij ocenę.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (0-15)

Napisz rozprawkę na temat: *Czy wybór przyszłej szkoły jest dla gimnazjalistów trudną decyzją?* Uwzględnij cechy gimnazjalistów oraz możliwości i konsekwencje wyboru.

Pamiętaj, że Twoja praca nie powinna być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....